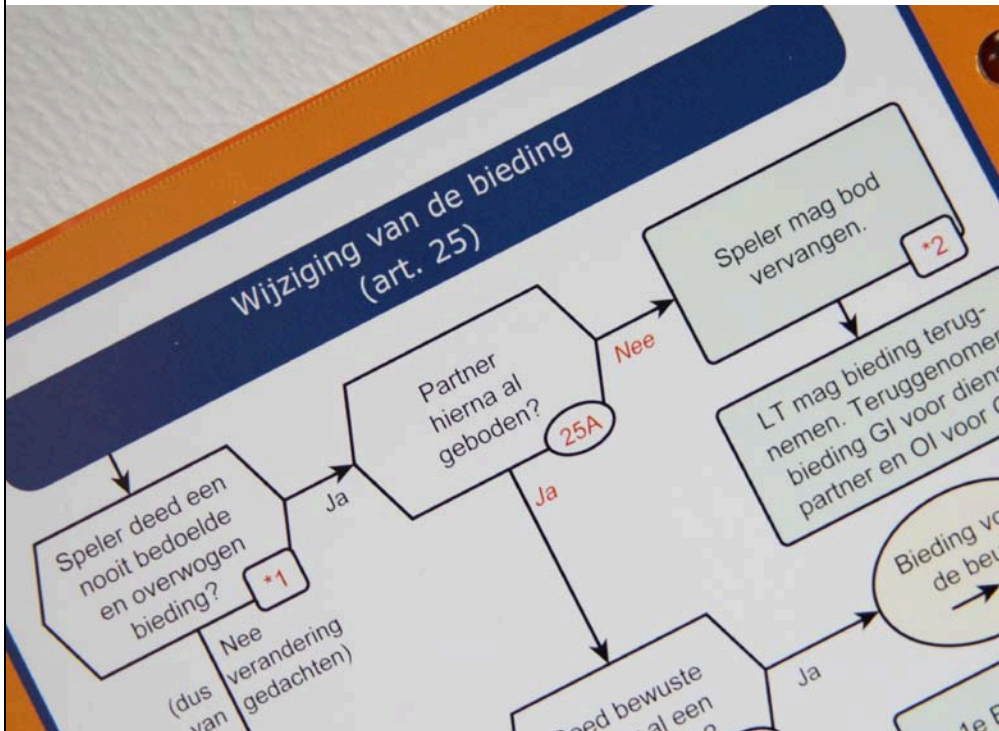

Bridge Service

Arbitrair

Verschijnt
onregelmatig

9 januari 2016
nr. 145

Voor arbiters en
bridgers die correct
en met plezier willen
arbitreren en bridgen

Voor vragen,
arbitrage, middeling
en advies:
**rob.stravers@
upcmail.nl**

Redactie:

Ron Jedema
Siger Seinen
Rob Stravers, eindredactie

Arbitrair is gratis!

Alleen als je echt heel graag een bedrag wilt overmaken, mag je dat doen, naar: rekeningnummer: NL76ABNA0549444440 t.n.v. R.A.M. Stravers (voor overmaking uit een ander land: BIC-code: ABNANL2A.
Opgelet! Bijdragen zijn alleen toegestaan over reeds gepubliceerd werk!
En elke cent gaat in de 'Bridgepot'.

Reeds verschenen nummers inzien:

www.bridgeservice.nl

Voor heel veel informatie

www.bridgevraagbaak.nl

Eindejaars bridgedrive en diner

Eind december wordt de bridgepot gelegegd. Van dat geld bridge en dineer ik dan met het volledige Bridge Serviceteam. Winst wil ik niet maken; als de pot het toelaat breiden we het aantal deelnemers uit met het inloten van zoveel mogelijk donateurs.

Inhoud

- 2 Het openingsvraagstuk
- 9 Artikel 74 in de praktijk
- 12 Nieuwe Dossiers

Openingsvraag 145

Noord geveer, niemand kwetsbaar

West	Noord	Oost	Zuid
	2♣*	2♠	2♦

* 2♣: gealerteerd en uitgelegd als: sterkste opening.

1. Terwijl west zijn hand uitstrekt naar zijn biedbox, zegt oost snel dat 2♦ een onvoldoende bod is. Waarop west onmiddellijk zijn hand terugtrekt en arbitrage vraagt.
Noord meent dat speler oost zijn partner niet had mogen waarschuwen. De arbiter deelt noords mening niet en gaat tot rechtzetting over.
2. De arbiter, een zeer enthousiaste CLA'er, neemt zuid apart, buiten gehoorsafstand van de drie andere spelers.

Na hun terugkeer meldt de arbiter dat Artikel 25A **niet** aan de orde is, 2♦ was een op het moment van bieden een bedoeld bod. Het 2♦-bod belooft 'relay met minder dan 15 punten'.

Daardoor is '**Artikel 27, Onvoldoende bod**', aan de orde, waardoor west het recht heeft het onvoldoende bod wel of niet te accepteren. Daar voegt de arbiter aan toe dat als west het 2♦-bod **niet** accepteert, zuid een vervangende bieding heeft die géén pasplicht oplegt aan partner noord.

Zuid accepteert het onvoldoende bod niet, waarna zuid het 2♦-bod verwisselt voor een 'pas'.

De arbiter bevestigt dat het bieden nu kan doorgaan zonder pasplicht van noord.

3. West biedt dan 3♣, wat - na een doublet van noord en drie passen - het te spelen contract is.
West vraagt nu aan de arbiter of hij noord mag verbieden in harten uit te komen. De arbiter antwoordt ontkennend. Artikel 26 is niet van toepassing, stelt hij.

Daarop komt noord - van ♥H 10 3 2 met ♥2 uit, precies in de vork van wests ♥AV...

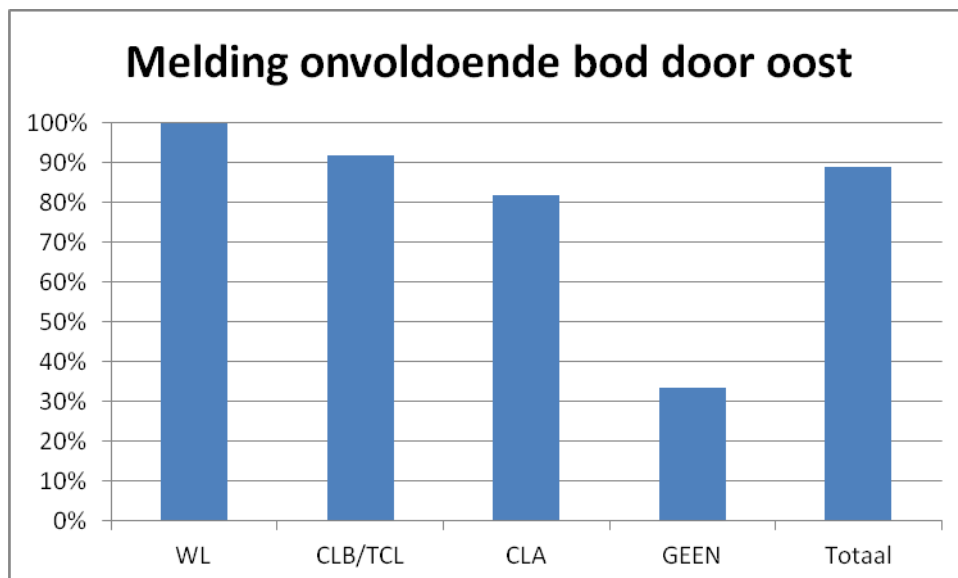
Juist door de hartenstart maakt west zijn contract!

Noord vindt de vraag van west misleidend en vraagt de arbiter om een arbitrale score. De arbiter stelt dat het gebruik van de informatie geheel voor rekening is van noord; hij handhaaft het resultaat.

Met welke besluiten van deze arbiter ben je het eens?

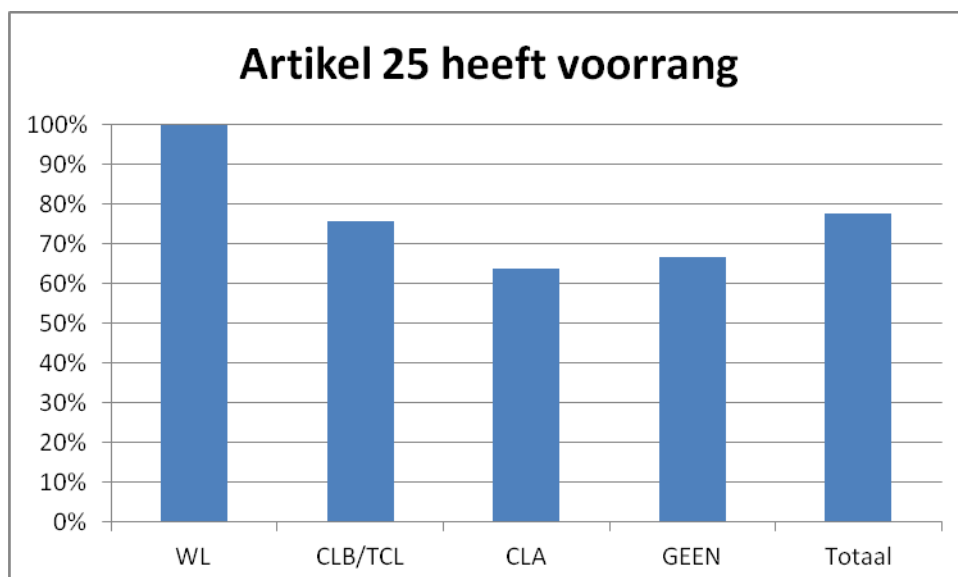
De arbiter nam zes beslissingen. Ruim zestig arbiters beslisten mee. Enkele arbiters vertrouwde ik de juiste beslissingen al toe. En de reacties daarop onderstreepten de noodzaak van een uiterst sterke onderbouwing... We houden ze stuk voor stuk tegen het licht.

1. Is het correct dat de niet aan de beurt zijnde speler oost meldt dat 2♦ een onvoldoende bod is?

De (12) WL's zijn unaniem in hun oordeel: elke speler mag wijzen op een onregelmatigheid. En dat klopt. Zie artikel 9 A 1.

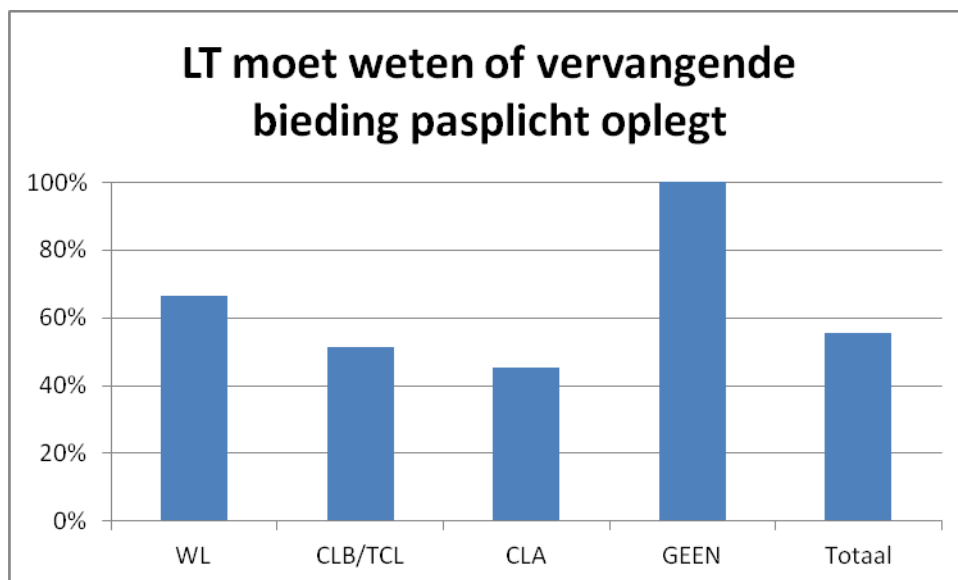
2. Heeft artikel 25A voorrang boven artikel 27 als zuid beslist niet 2♦ wilde pakken?

Wederom een 100%-score voor de zwaarste opleiding. En ook nu hebben alle WL's gelijk. Maar de eerste zin van artikel 27 kan de lezer op het verkeerde been zetten:

Elk onvoldoende bod mag door de LT van de overtreder geaccepteerd worden (behandeld als reglementair). Het wordt geaccepteerd als de LT een bieding doet. Als een speler een onvoldoende bod voor zijn beurt doet, is [artikel 31](#) van toepassing.

3. Is het correct dat de arbiter zuid laat kiezen tussen wel of niet accepteren met (alleen) de mededeling dat west ook na niet-accepteren zonder beperking mag bieden?

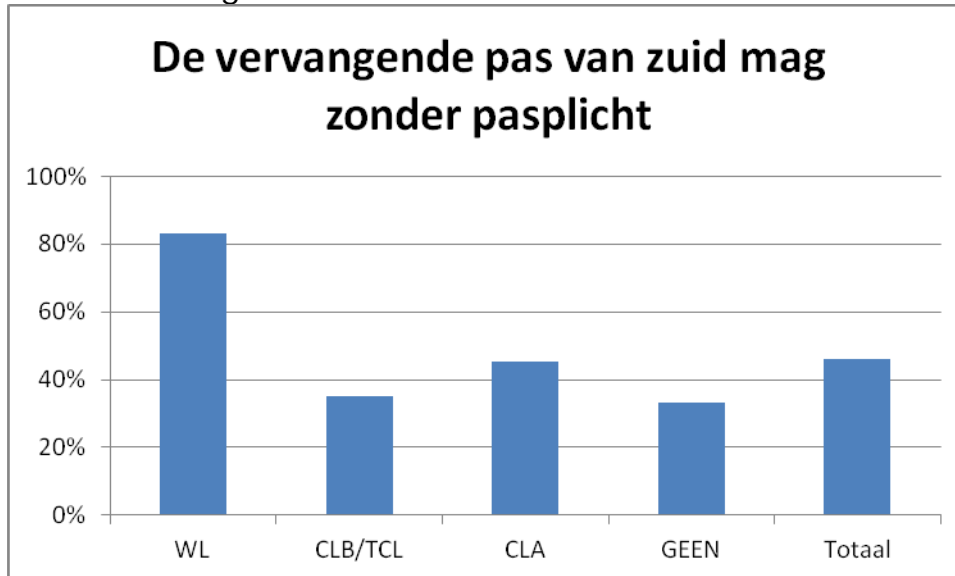

Een duidelijke verlaging van het aantal goede antwoorden. Alleen de (3) arbiters zonder opleiding maken op dit onderdeel de blits!

Inderdaad heeft de LT, west in deze zaak, recht om te weten welke gevolgen zijn non-acceptatie heeft. Als een vervangende bieding geen beperking oplegt aan noord, kán het aantrekkelijker zijn om het onvoldoende bod wél te accepteren. West kan dan goedkoop - met 2♠ - zijn eventuele schoppensteun aan oost melden.

De informatie aan de LT van wél de eventuele pasplicht, zónder de vervangende bieding, staat in de toelichting van het Interactieve Spelregelboekje.

4. Mag het bieden na zuids vervangende 'pas' zonder pasplicht van noord worden voortgezet.

Inderdaad legt de vervangende 'pas' geen pasplicht op aan partner noord! De WL's nemen op dit onderdeel duidelijk afstand van hun collegae. De (11) CLA's zijn goed voor de tweede plaats.

Waar ligt de oorzaak van deze lage score? We beginnen met een zin van spelregeltekst 27 B2.

Als, behalve zoals voorzien in B1 hierboven, het onvoldoende bod verbeterd wordt door een voldoende bod of door een pas, moet de partner van de overtreder verder passen.

Deze regel wordt het meest genoemd door de 'nee-stemmers'. Van belang is echter de uitzondering '(...) behalve zoals voorzien in B1 hierboven (...)'

Wat lezen we onder andere in tekst 27 B1? Voor de leesbaarheid heb ik de **niet** relevante delen van B1 een lichtere kleur gegeven.

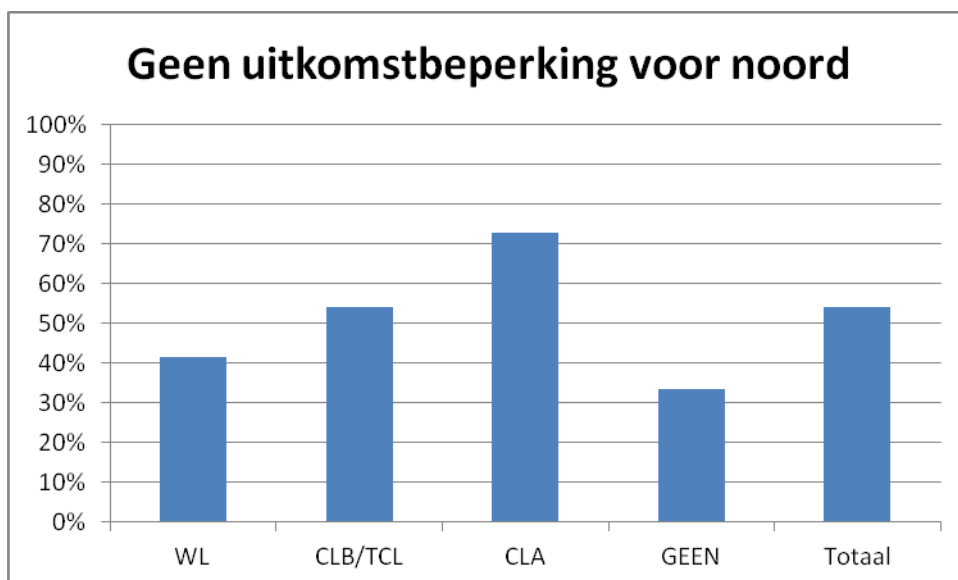
- a. als het onvoldoende bod verbeterd wordt door het laagst voldoende bod in dezelfde speelsoort en zowel het onvoldoende bod als het vervangende bod volgens de wedstrijdleider onbetwistbaar niet-conventioneel is, gaat het bieden door zonder verdere rechtzetting. Artikel 16D is niet van toepassing maar zie D hieronder.
- b. als, behalve zoals bepaald in (a), het onvoldoende bod verbeterd wordt door een reglementaire **bieding** die volgens de wedstrijdleider dezelfde betekenis (Noot: De betekenis van (informatie die voortkomt uit) een *bieding* is de wetenschap van wat deze aangeeft en wat deze uitsluit.) heeft als, of een meer precieze betekenis Noot: (De betekenis van (informatie die voortkomt uit) een *bieding* is de wetenschap van wat deze aangeeft en wat deze uitsluit.) dan het onvoldoende bod (als die betekenis volledig is vervat in de mogelijke betekenissen van het onvoldoende bod), gaat het bieden door zonder verdere rechtzetting maar zie D hieronder.

Duidelijk, mits... je weet wat een *bieding* is. Een bieding kan namelijk alles zijn, dus ook een pas, doublet en redoublet.

En als we weten dat het onvoldoende 2♦-bod niets zegt over de ruitens, en kracht ontkent om actief mee te bieden, staat voor vriend, vijand én arbiter vast dat de boodschap van het onvoldoende 2♦-bod niets toevoegt aan de vervangende pas.

We kunnen (gelukkig) het bieden ongerept laten voortzetten.

5. Is het correct dat de arbiter leider west niet het recht geeft om noord te verbieden in een bepaalde kleur uit te komen?

Pikante uitslag: hoe lichter de opleiding des te hoger het aantal juiste besluiten. Inderdaad mag west geen uitkomstbeperking opleggen aan noord!

Zonder spelregelkennis klinkt dat ook logisch. Nee, ik wil hiermee niet zeggen dat daardoor de CLA's het hoogst scoren! Maar als we het erover eens zijn dat het ingetrokken onvoldoende bod niets toevoegt aan de informatie van de vervangende bieding, waarom dan toch aan NZ een straf opleggen?

Met extra aandacht slaan we de wettekst erop na. Want als mijn eerste stelling klopt, de logische redenering zónder spelregelkennis, moet ergens in de spelregels een wegwijzer verkeerd staan...

Wij lezen artikel 27 B2:

Als, **behalve zoals voorzien in B1 hierboven**, het onvoldoende bod verbeterd wordt door een voldoende bod of door een pas, moet de partner van de overtreder verder passen. De voorspeelbeperkingen bij het voorspelen van [artikel 26](#) kunnen van toepassingen zijn en zie ook [artikel 23](#).

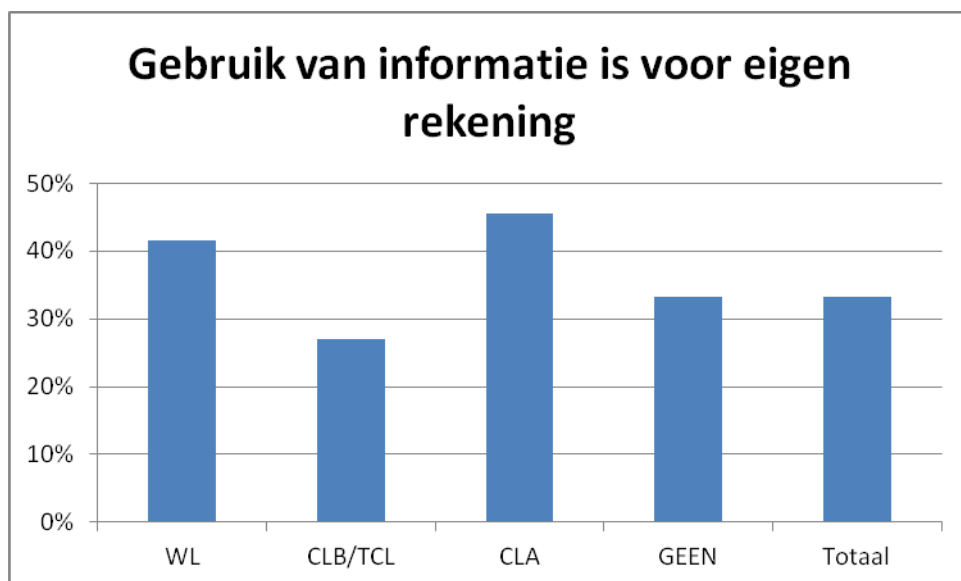
Het moge duidelijk zijn, door de verwijzing naar B1 vervalt voor ons de inhoud van 27 B2! En daarmee ook de verwijzing naar artikel 26. In de

toelichting (Interactieve Spelregelboekje) wordt het uitsluiten van artikel 26 wel duidelijk vermeld. Alleen ongelukkig dat ook artikel 23 in hetzelfde tekstdeel staat, want die zou ik niet per definitie willen uitsluiten...

Komen we bij het meest pikante onderdeel van deze arbitragezaak...

Leider west vraagt aan de arbiter of hij een uitkomst in harten mag verbieden. De arbiter wijst dat verzoek - dus terecht - af, waarna noord met harten uitkomt, in de AV-vork van leider west.

De arbiter ziet geen reden om het resultaat aan te passen omdat het gebruik van deze informatie voor rekening is van noord.

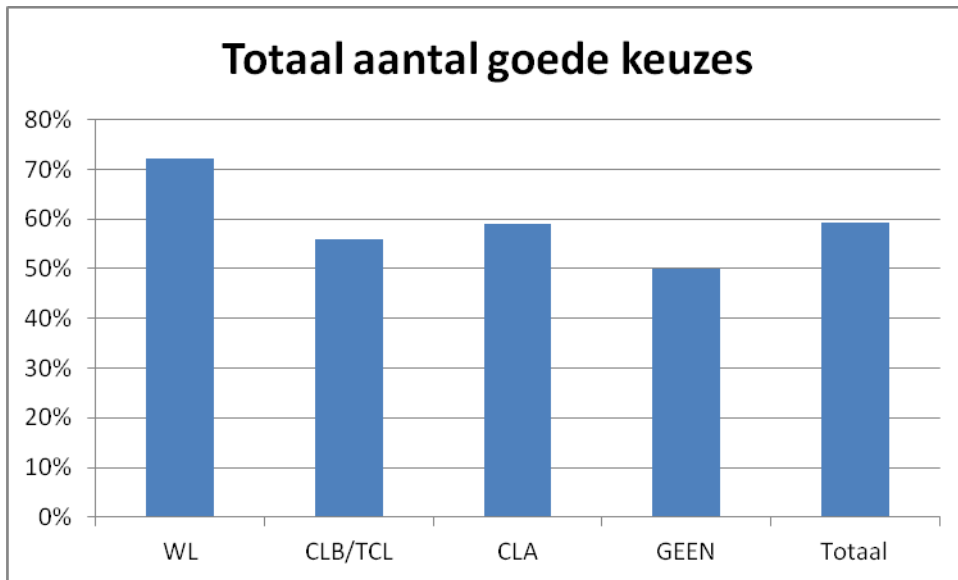

Wij zijn het met de arbiter eens. Noord hoort de vraag van west aan de arbiter en hoopt daar zijn voordeel mee te doen. Omdat de leider juist door die uitkomst zijn contract maakt, lijkt het er sterk op dat noord kansrijkere uitkomsten had, maar liever gokte op het kennelijke lek in harten.

Natuurlijk kun je vraagtekens plaatsen bij de vraag van west. Hij had de hartenkleur niet hoeven te noemen. Met ♥AV in handen mag je daar zelfs uitroepetekens bij zetten, vooral als west een door de wol geverfde speler is.

Tegelijk kun je de actie van noord kritisch beschouwen. Hoe correct is het om uit een aan de arbiter gestelde vraag voordeel te willen halen? En als west inderdaad een gehaaide speler is, hoe slim is het om dan toch 'argeloos' met harten te starten?

En hoe is gescoord op alle onderdelen?

Als je de percentages deelt door tien, heb je het schoolcijfer voor dit arbitragezaakje. Opvallend is dat de (37!) CLB's deze keer iets achterblijven bij hun CLA-collegae.

Artikel 74 in de praktijk

Volgens de spelregels moeten we na een 'onregelmatigheid' arbitrage vragen. In de meeste gevallen is een onregelmatigheid een gebeurtenis die niet strookt met de Spelregels. Ook weten we dat de drempel naar de arbiter verschillende hoogten kent. Die is het laagst als we niet verder kunnen, omdat bijvoorbeeld het BM-kastje het laat afweten, of na een voldongen verzaking. Een onregelmatigheid die wellicht de ethische grens raakt kan de drempelhoogte meer dan verdubbelen. En als het om artikel 74 gaat? Als iemand onhoffelijk gedrag vertoont? Vragen we dan ook arbitrage? En zo ja, op welk moment? Deze overpeinzingen ontstonden door een ontvangen vraag van een arbiter.

Een vraag over wat mij als arbiter overkomen is.

Ik wordt aan tafel gevraagd tijdens het vierde spel van een ronde en een van de spelers beklagt zich over het feit dat de tegenstanders onvriendelijk zijn en bij het aan tafel komen niet gegroet hebben.

Een van de tegenstanders zegt, dat er wel is gegroet en dat de groet van de klager niet is gehoord.

Het welles nietes zou nu kunnen beginnen, maar voordat ik iets heb kunnen zeggen, staan de tegenstanders op en stellen, dat zij niet meer met de klager willen spelen.

Op dat spel heb ik een arbitrale score gegeven na overleg met de wedstrijdleader.

Het vervolg:

De tegenstanders gaan na afloop van de speelavond naar de voorzitter en stellen, dat zij nooit meer tegen de klager willen spelen.

De voorzitter komt naar de wedstrijdleader en mij toe om dit te vertellen en te vragen wat daar mee gedaan zou moeten worden.

Na overleg werd afgesproken, dat de wedstrijdleader en ik met de tegenstanders en ook met de klager zouden praten om te zien wat er precies is gebeurd en wat er aan de hand is.

Wij zullen vragen of de tegenstanders wat eerder op de wedstrijd avond aanwezig willen zijn om met hen in gesprek te gaan.

Onze uitgangstelling is, dat het niet zo kan zijn, dat een paar niet tegen een ander paar wil spelen en dat daar met de indeling rekening mee gehouden wordt.

Sinds de klager bij deze club speelt is het aantal incidenten toegenomen, waarbij de klager vaak in beeld kwam. Wij denken er over om te vragen of de klager de perceptie van beledigd zijn wellicht wat bij wil stellen en met de tegenstanders in gesprek te gaan op een niet veroordelende manier, voordat de arbiter geroepen wordt. Ook de klager zullen wij verzoeken om wat eerder aanwezig te zijn.

Dit laat onverlet, dat iedere speler het recht heeft een arbiter aan tafel te vragen.

In eerste instantie zullen wij hen apart spreken en daarna onderzoeken of het mogelijk is dat zij samen in gesprek komen.

Wat vind je hiervan en heb je nog aanwijzingen voor ons?

Rob:

Laat mij beginnen om even een paar zaken op een rij te zetten; het paar dat arbitrage vroeg doop ik echtpaar Q.

Echtpaar Q vraagt arbitrage vanwege overtreding van artikel 74A.

Artikel A stelt een hoffelijke houding verplicht. In datzelfde artikel staat wat precies de kern is van hoffelijkheid. Namelijk voorkomen dat gedrag ergernis of verlegenheid oproept en/of het genoeg in het spel verstoort van tafelgenoten.

Nadat echtpaar X vertelt wat volgens hen is gebeurd, staat echtpaar Q op en zegt dat zij niet meer willen spelen tegen echtpaar X.

Als we deze reactie van echtpaar Q afzetten tegen de inhoud van artikel 74, kan dat de toets van hoffelijkheid beslist niet doorstaan. Niet naar echtpaar X én niet naar de ontboden arbiter. Want we kunnen er vergif op innemen dat het genoeg van zowel echtpaar X als van de arbiter door het niet verder willen spelen tegen echtpaar X ernstig is verstoord!

Wat had echtpaar Q dán kunnen/moeten doen met het - uitermate vervelende - gevoel bij het gevoel door echtpaar X genegeerd te worden?

De kracht van hoffelijkheid is, uitgaan van het positieve. Als je geen groet zag of hoorde, moet jou dat zijn ontgaan, want natuurlijk heeft echtpaar X jullie begroet!

Omdat alle spelers verantwoordelijk zijn voor een goede communicatie, neem je niet zonder enige afstemming de arbiter in de arm maar probeer je op hoffelijke wijze jouw communicatieprobleem te herstellen.

Je kunt dan reageren met iets als: *'Ik denk dat ik even afwezig was, want ik heb onze wederzijdse begroeting volledig gemist!. Ik wens jullie een prettig voortzetting toe.'* Als echtpaar X dan inderdaad was vergeten om te groeten, geef je ze daarmee de kans om zonder gevoel van gezichtsverlies die vergissing te corrigeren.

En wat kun je als arbiter doen in de gegeven situatie?

In ieder geval uitgaan van het positieve, en ondanks de duidelijke explosieve stemming een flinke dosis humor niet uitsluiten!

Met die instelling vind je verbazend gemakkelijk een reactie die veel kans geeft op een oplossing.

Bedenk dat het grootste obstakel voor herstel het dreigende gevoel is van gezichtsverlies. Kritiek op een houding ligt immers

veel gevoeliger/persoonlijker dan kritiek op een verzaking of een bod voor de beurt.

Mijn eerste reactie zou zijn: 'Beste mensen, niets is zo vervelend als het gevoel om genegeerd te worden. Omdat uit dit verzoek om arbitrage duidelijk blijkt hoe gesteld jullie zijn op elkaars begroeting, ben ik ervan overtuigd dat jullie alle vier wel degelijk hebben gegroet, of anders in ieder geval die intentie hadden. Maar waarschijnlijk groetten jullie te ingetogen om goed te kunnen waarnemen. En de oplossing is even aangenaam als effectief: volgende ontmoetingen groeten jullie elkaar in de vorm van een knuffel!'

Op het moment dat echtpaar Q gaat staan met de aankondiging niet verder te willen spelen tegen dit echtpaar, zeg je: *'Zit! Jullie vroegen nota bene arbitrage en het zou van de gekken zijn als jullie weglopen terwijl ik dat hier nu sta te doen! Als jullie nu vertrekken beschouw ik dat als een definitief vertrek.'*

Dan mijn advies voor de situatie die nú is ontstaan.

Ik zou beide echtparen een bericht sturen. Met daarin de kern van de aanpak die ik hiervoor gaf. En met de aanname dat je hun komst op de volgende zitting ziet als een akkoordverklaring met jouw tekst. Ook dat ze alle vrijheid hebben om de eerste vier ontmoetingen te beginnen met een knuffel, mits die geen aanstoot geeft aan de andere clubleden.

Nieuwe Dossiers

Van 12-14 naar 2 x G+

Van mijn dinsdagavondclub werd ik aangeschoten door een medelid dat mij vertelde dat hun tegenstanders op een spel een mooi resultaat hadden behaald.

Echter, zo bleek achteraf, met een dummy met 12 kaarten en de leider met 14 kaarten. Dat bleek in de laatste slag....

De juiste handen weet ik niet, maar dat lijkt me in dit geval minder belangrijk. Het gaat me om het fenomeen als zodanig.

Uiteindelijk besloot de wedstrijdleider tot een arbitrale score van 60% voor BEIDE paren. Dat vind ik toch wel wat vreemd.

Toegegeven: de tegenstanders – en de leider - hadden na het openleggen van de dummy moeten reageren op de 12 kaarten die daar kwamen te liggen.

Maar de latere leider en dummy gingen al vanaf het allereerste begin in de fout door kennelijk niet hun kaarten te tellen.

Dan krijg je een heel apart biedverloop met resp. 12 en 14 kaarten.....

Zou het niet meer voor de hand liggen de overtredende partij daarom 40% te geven? Op grond van o.a. art. 13B en C.

Volgende week verwacht dat medelid een antwoord van me. Kun je me jullie mening toezenden?

Sorry voor de overlast.

Rob:

Overlast? Sorry? Dat meen je niet! Want als die sorry echt gemeend is, had je dit bericht niet naar mij gemaïld! ☺

Dat is inderdaad een vreemde AS. Ik zou de tegenspelers G+ geven en de leider met dummy G-. En dat is dan nog heel mild, omdat zowel dummy als de leider hun kaarten niet vooraf hebben geteld. Dus mochten ze protesteren, dan mag je per protesterende speler 10% extra korting geven... ☺.

Ron:

Nog even een ander misverstand rechtzetten:

De dummy is als enige verantwoordelijk voor het correct tellen en neerleggen van de kaarten.

Het misverstand, dat iedereen verantwoordelijk is voor de kaarten in de dummy, komt waarschijnlijk voort uit artikel 64B3 waarbij een verzaking niet bestraft wordt als dat met een kaart uit de dummy gebeurde, omdat iedereen erbij zit en ernaar kijkt. Maar de medeverantwoordelijkheid gaat niet zo ver, dat van iedereen wordt verwacht dat de kaarten in de dummy gecontroleerd moeten worden op juistheid

en volledigheid. Dat is de verantwoordelijkheid van dummy, zoals omschreven in artikel 7B en 41D.

Wie van de drie?

Gisterenavond hadden wij een moeilijke arbitrage.
Wij zijn erg benieuwd hoe het had moeten gaan.
De situatie is als volgt:

We zitten aan een tafel waar de spellen gedeeld moeten worden met een andere tafel. We beginnen met spel 23 en Zuid had dus moeten beginnen met bieden. Echter uit macht der gewoonte begin ik (Noord) met 2♣ (conventioneel bod, manche-forcing/semiforcing of zwak in de ruiten).

Dit was een bod voor de beurt, dus wordt de arbiter erbij geroepen. Deze vroeg of het bod geaccepteerd wordt door Oost, dit was niet zo. Ze zei dat ik dan de bieding terug moest nemen en Zuid moest bieden en daarna mocht ik 1x niet bieden.

Zuid biedt 2♥ (Muiderberg).
West biedt 2♠, Noord zijn verplichte pas. Oost past.

Aangezien Zuid 3 kleuren (5-5-3) en geen schoppens in haar hand heeft, legt ze een doublet om mij een kleur te laten kiezen (ik had al 1x verplicht gepast, conform voorschrift arbiter).

Ondertussen is er een 2de arbiter geroepen (door de 1ste arbiter omdat zij het niet zeker wist en ons al verder had laten bieden). Deze vertelde dat Noord helemaal niet meer mocht bieden. Als Zuid dat had geweten had ze geen doublet gelegd. Van OW mocht ze haar doublet terugpakken.

De 2de arbiter zei toen: "Speel maar, ik maak er wel een arbitrale score van, 50-50, want er is al veel te veel informatie" en ging weg.

De tegenstanders (OW) speelden 2♠+2, score voor hen 16% (laatste ronde). De tegenstanders zeiden dat een arbitrale score in hun voordeel moest uitvallen, omdat zij er niets aan konden doen, dat wij verkeerd geboden hadden. Het moest dus 40 - 60 worden volgens OW.

Na het spel kwam de 1ste arbiter terug om te zeggen dat de 2♣ had moeten blijven liggen en Zuid niet meer had mogen bieden. De 2de arbiter kwam ook nog even terug, ze hadden onafhankelijk van elkaar geïnformeerd bij een andere arbiter. Zij vertelde dat Noord de bieding terug had moeten nemen en daarna helemaal niet meer had mogen bieden. Dus twee verschillende versies van arbitrage.

De wedstrijdleider (tevens de 2^e arbiter) heeft uiteindelijk naar de score gekeken wat de meeste mensen gespeeld hebben op dat spel.

Er was 4 x 4♠ C gespeeld, 1 x 4♠-1, 1x 3♠ C en 1x 4♥-2 bij NZ.

De wedstrijdleider was van mening dat onze tegenstanders zonder onze fout ook in 4♠ zouden zijn geëindigd. Daarom werd de arbitrale score 71,43 voor OW en 28,57 voor NZ.

Mijn vraag is dus:

Hoe gaat de arbitrage als er met een conventioneel bod voor de beurt wordt geopend?

En hoe had men dit op moeten lossen?

Rob:

Dus als ik het goed begrijp bood/opende **noord voor de beurt**; zuid was immers geveer, en werd de arbiter meteen na die constatering uitgenodigd.

Dat levert van mij een applaus op voor de spelers!

De tafelarbiter vroeg aan oost of hij dit bod voor de beurt accepteerde, en ook dat brengt mij op de banken. Maar dan... ☺

Als oost dat niet accepteert, gaat de bieding terug naar enige echte geveer, zuid. En **zuid** moet dit spel verder passen! Op zich is dat ook logisch; door het bod voor de beurt van noord, heeft zuid ten onrechte informatie over diens hand. Noord heeft geen enkele informatie van zuid; daarom mag de overtreder wel gewoon meebieden!

Door de vergissing van de arbiter is het resultaat moeilijk in te schatten; zeker zonder de handen te weten ☺. En dan is de enige oplossing G+ voor beide paren!

De wedstrijdleiding van jullie club raad ik aan de spelregels te raadplegen, zeker voor dit soort rechtzettingen!

Tactische pas

Uit pure nieuwsgierigheid heb ik je kennis nodig.

Gisteren tijdens onze clubavond wordt er arbitrage geroepen aan de tafel langs mij.

Oost doet een **conventionele** bieding voor de beurt (STOP 2♠ Muiderberg).

Uiteraard wordt er arbitrage geroepen en zijn er een paar mogelijkheden die dan toepasbaar kunnen zijn.

Het gedane bod door OOST wordt niet geaccepteerd, en Noord zal als eerste bieden met uitleg wat Oost en West wel en niet mogen.

Mocht Noord niet kunnen openen dient Oost opnieuw zijn Muiderberg te openen en is West verplicht om te passen.

Noord: pas

Oost: Stop 2♠ (Muiderberg)

Zuid: Doublet

West: pas

Noord: wederom pas.

Spel wordt gespeeld en 2♠ gaat gedoubleerd -4 down.

Na het spel blijkt Noord 23 punten te hebben maar heeft dus gepast.

Score -800 werd gehandhaafd.

Klopt dat?

Rob:

Ik weet niet waar jouw tekst 'mocht noord niet kunnen openen' vandaan komt. Die vind ik niet in de wettekst. In de wettekst (artikel 31) staat dat, ik citeer: ' (...) als die tegenstander past, moet de overtreder zijn bieding voor de beurt herhalen (...)'

Siger:

Met een toevoeging van mijn kant.

In de tekst staat dat west verder moet passen. Dat is alleen het geval als noord niet past, maar een bod doet. Als noord past, moet oost zijn bieding voor de beurt herhalen EN is er geen rechtzetting. West mag dus bieden wat hij wil.

Alleen ingeval noord een bod doet én oost de speelsoort herhaalt (lastig met een Muiderberg opening; kan alleen als Noord 1SA opent en OW multi-Landy spelen), moet west één keer passen. In andere gevallen moet west verder passen.

Het kan dus zo zijn dat de voorlichting van de arbiter niet geheel compleet was.

Rob:

Ik ben blij met je reactie, Siger!

Ik keek alleen maar naar de 'tactische pas' van noord. Dat is inderdaad toegestaan. Maar er ging wel iets anders mis... De arbiter legde partner west onterecht een pasplicht op. Ik weet diens hand niet, maar zeker na noords strafdoublet kan ik mij voorstellen dat west liever zijn heil had gekozen in een lage kleur. Het is dus zeer de vraag of die -800 moet worden gehandhaafd! Ik sluit een G+ voor beide paren ook niet uit door deze fout van de arbiter; maar nogmaals, dat hangt van de kaartverdeling af.

In één adem net zo verkeerd als gezegd is gezegd

Als je bridge speel moet je vaak in het voren denken. Daardoor bega je juist een fout.

Ik wil schoppen aas spelen. Hierop een ruiten weggoaien.

Daarna een kleine schoppen en deze troeven in de dummy.

Ik leg als leider schoppen aas op tafel en zeg troef nee ruiten in één adem supersnel.

Iedereen weet dat er geen sprake is van een andere gedachte maar dat ik een slag in het voren denk en daarom het verkeerd zeg.

Herstel werd niet getolereerd. Gezegd is gezegd.

Is hier artikel 45 4b van toepassing?

Een arbiter is er niet.

Wat is juist??

Van mij mogen ze zo'n slag houden. Want een goed gevoel kunnen ze er volgens mij niet aan overhouden.

Rob:

In één adem veranderen is geen maatstaf. Net zo min als gezegd is gezegd. Want als dat zo zou zijn, zou het betreffende artikel veel korter en helderder zijn!

Het gaat om wat je op het moment van aanduiden werkelijk wilde spelen. Dat je dus iets anders zegt dan je wilt.

En als ik als arbiter ervan overtuigd ben dat je in je aanduiding duidelijk de volgende slag bedoelde, sta ik die aanpassing toe.

Maar... als ik heel eerlijk ben, en dat probeer ik te zijn, als ik in jouw plaats deze fout maakte, en weet dat er geen arbiter is, heb ik wél enige moeite met deze rechtzetting. Ik zou dan eerlijk zeggen wat mijn oordeel als arbiter zou zijn en waarom, en aangeven dat ik in dit soort kwesties beslist niet voor eigen rechter wil spelen, en daarom de tegenpartij laat kiezen om deze fout wel of niet te corrigeren.

Van contrazit in contramine

Wij hebben "verkeerd" gezeten.

Wij hadden NZ moeten zitten, maar we zaten OW.

We hebben in overleg met de arbiter na het spelen het bord gedraaid.

In de uitslag is dit nu als volgt verwerkt:

Wij worden beloond als NZ paar, zoals wij hadden moeten zitten, met een score van 40%.

Alle vier de spellen zijn echter door onze tegenstanders (als vermeend NZ paar) gespeeld. Wij hebben vier keer "tegengespeeld"

Zoals het nu in de uitslag verwerkt is, hebben wij als het ware tegen onszelf gespeeld.

Door ons tegenspel behaalden zij een score van 40%.

En deze score van 40 % is aan ons toebedeeld.

Omdat dit uiteindelijk doorwerkt in de gemiddelde score, en dus de eindstand van deze competitieronde, verzocht ik de wedstrijdleader, om hier nog eens naar te kijken. Die wil echter niets veranderen.

Rob:

Als je een spel speelde in de verkeerde richting, is er maar één goede oplossing: het resultaat invoeren als 'contrazit'. Dat heeft tot gevolg dat het Rekenprogramma het speelschema aanpast aan de richting waarin jullie de vier spellen hebben gespeeld. En dan worden jullie resultaten in de juiste richting vergeleken.

Ik heb nog geen goed beeld van wat er precies is gebeurd. Wat bedoel je met het draaien van het bord na het spelen?

Wel of niet in overtreding?

Na afloop van onze speelavond kwam er een dame naar mij toe die me vertelde licht gepiepeld te zijn.
'Vertel op', zeg ik.

Tegenpartij opent met 2♣. Wordt gealerteerd, en na de vraag wat dat betekent vertelt de alerteerder dat dat **sterk** is. Goed, alerteerder biedt zelf 2♦ waarna openaar 2♥ herbiidt.
3x pas, dus 2♥ wordt het contract.

Na afloop blijkt openaar amper 8 slagen in harten te hebben. Door de tegenpartij blijkt later 3x 5♦ te zijn gespeeld!
Zij vertelt me dat zij geleerd hebben dat in het Acol-systeem een 2♣-opening betekent dat de openaar 23 punten of meer heeft met een SA-verdeling of de manche in handen in een kleurencontract.
Zij vindt dat de uitleg **sterk** haar op het verkeerde been heeft gezet (er zijn geen systeemkaarten) Ik vind dat ook.
Ik heb haar gezegd dat ze altijd verder moet vragen om een zo goed mogelijk beeld te krijgen.

Later heb ik nog met de "boosdoeners" gesproken en hen verteld dat omdat er geen systeemkaarten voorhanden zijn, ze duidelijker in hun uitleg moeten zijn.
Gezegd dat als ze dat nog een keer doen ik handelend zal optreden.
Was dit goed, of had ik gelijk een arbitrale score mogen toepassen?

Rob:

Zonder de spelverdeling kan en wil ik alleen maar een algemeen antwoord geven...

De omschrijving 'sterk' is vrij rekbaar. Neem een hand als:

♠ 2
♥ H V B 9 8 7 6 3
♦ 2
♣ A V 7

8½ slag, dus sterk genoeg voor een 2♣-opening, om - na partners 2♦ - de kracht aan te geven met 2♥.

Toch telt deze hand slechts 12 punten. Maar van een overtreding is geen sprake.

Interessant in jouw vraagstuk is de hand van de 2♦-bieder. Als die 1½ slag meeneemt in een hartencontract, zou dat de 'pas' op het 2♥-rebid op z'n minst verdacht maken.

Na onbegrip

Zuid	West	Noord	Oost
3♥	Doublet	pas	3♠
pas	4♣	pas	4♦
			4♣ wordt door oost uitgelegd als controlebiedingen
pas	5♣	pas	pas
pas			

West zegt dat oost het verkeerd begrepen had en speelt 5♣.
Daarop wordt arbitrage gevraagd.

Ik kom en laat ze 5♣ spelen en bekijk het arb. boekje. Volgens mij kom ik uit op art 75. Verkeerde uitleg van partner. West moet m.i. dan voortborduren op de uitleg van oost nl. verder gaan met controlebiedingen of azen vragen.

Die heeft dat niet gedaan en dus m.i. zouden zij dan een arb score krijgen.

Ik heb gezegd dat dit het meest aannemelijk leek maar zou afwachten wat de andere paren hadden gedaan en de andere arbiter ervan zou zeggen. Het was wel een beetje vervelend daar west dreigde met hoger op te gaan, als ik bij die arb scoren zou blijven, wat de sfeer niet bevordert.

Na afloop bleek er als volgt te zijn gespeeld:

NZ:
1 x 4♥-2: 10 mp
2 x 5♥-3: goed voor 7 mp

OW:
1 x 5♣ C: 6mp
1 x 5♣+1: 9 mp
1 x 4♠ C: 9 mp

Ik werd die avond gebeld om in te vallen, wat later niet nodig bleek en ben na deze arbitrage naar huis gegaan.

De andere arbiter heeft de score van 5♣+1 laten staan. (Ik had de situatie opgeschreven en uitgelegd).

Wil je je licht hierop laten schijnen een me mailen of dit nog veranderd dient te worden?

Rob:

Zonder de spelverdeling kan ik niets zinvols zeggen.

Ik heb een paar vragen.

1. Hoe zijn de 52 kaarten verdeeld?
2. Waarom zou het vervelend worden als een speler aangeeft het graag hogerop te gaan zoeken als een rechtzetting volgens hem niet juist is?
3. Is west ook gevraagd wat zijn 4♣-bod dan wél betekende, en is overwogen om zuid de kans gegeven zijn laatste pas te veranderen?

Ontvangen reactie met die van mij.

1. Ik heb de kaarten niet ingekeken. Dat is dus al fout begrijp ik.
Tijdens je eerste bezoek aan de tafel wil je de juiste uitleg weten. Omdat je op dat moment niet kunt uitsluiten dat je het bieden laat hervatten, laat je oost even van tafel gaan om extra OI te voorkomen.
2. Een speler mag aangeven het hogerop te zoeken, maar meteen al beginnen met dreigen klinkt niet echt aardig. Maar misschien ben ik daar te gevoelig voor en moet ik dat veel gewoner gaan vinden en meteen zeggen dat dat natuurlijk altijd kan.
Probeer het begrip dreigen te vertalen in een vorm van leergierigheid! Juist als je daar zeer positief op reageert, met iets als: 'Als je ook maar vermoedt dat mijn rechtzetting niet correct is, éís ik zelfs van je dat je beroep aantekent. Want jij en ik willen maar één ding: een correcte rechtzetting. Dus als er wat te leren valt: graag!' En, voor zover er sprake is van regelrechte dreigbedoelingen: die angel heb je dan meteen verwijderd.
3. West mag toch nog niets zeggen? Wanneer mag west gevraagd worden wat het dan wel betekende? Ik dacht dat west pas mocht zeggen wat 4 en 5 klaveren betekende voordat hij begint met spelen.
Als west leider wordt, of dummy, en ervan overtuigd is dat zijn partner verkeerde uitleg gaf, MOET hij dat melden ná de afsluitende pas en vóór de uitkomst!
4. Er is door mij niet overwogen zuid de laatste pas te laten veranderen. Dat had ik inderdaad moeten doen. Dat zie ik nu helder.
Dat laat je afhangen van het verschil tussen verkeerde en correcte uitleg.

Wel of niet door de beugel?

Gisteravond liep ik tegen een heel vervelende situatie aan tafel aan.

Spel 11, Zuid gever / Niemand kwetsbaar

♠ A 10 6 5			
♥ 10 5			
♦ B 5 4			
♣ V B 9 7			
♠ 9 7 3 2		♠ V 8 4	
♥ V 6 4 3		♥ H B 9 7	
♦ H 10 6		♦ A V 9 7	
♣ H 3		♣ 8 4	
	♠ H B		
	♥ A 8 2		
	♦ 8 3 2		
	♣ A 10 6 5 2		

West	Noord	Oost	Zuid
			1♣
Pas	1♠	Doublet	pas
2♥	pas	pas	...2♠
Pas	..3♣	3♥	pas
Pas	pas		

Resultaat: 3♥-1

Mijn vraag: geen systeemkaart op tafel, geen alert bij de biedingen, na afloop blijkt dat zuid op een tweekaart 2♠ biedt. Gevraagd aan noord waarom hij 3♣ biedt als er een fit in schoppen lijkt te zijn, waarop geen afdoend antwoord. Het lijkt dat dit paar bijzondere afspraken heeft die op het, naar mijn mening, onethische af zijn.

Graag jouw mening en wat doe je als je als arbiter aan tafel komt. Er zijn meerdere incidenten met dit paar op de clubavond geweest waardoor er een onaangename situatie ontstaat. Zo ernstig dat al verschillende leden hun lidmaatschap opgezegd hebben.

Rob:

Meer incidenten met dit paar en opzegging van verschillende leden klinken bijzonder ernstig. Ik kan en moet mij echter beperken tot dit spel met jouw verslag.

En ik zou dan toch wel een plausibel klinkende verklaring willen hebben van noord voor het versmiden van de schoppenfit. Zuid mag de boel belazeren, mits zijn partner net zo op het verkeerde been wordt gezet als de tegenstanders. En als dan blijkt dat die partner een (zonder voorkennis) voor de handliggende actie nalaat, en ook geen duidelijke verklaring heeft voor die naar voorkennis riekende actie, hebben NZ een (te) groot probleem.

Ron:

Ook ik kijk alleen naar dit geval en de reputatie en gevolgen van die spelers staan hier wat mij betreft los van.

Oost doubleert de 1♠ en zuid wil even afwachten wat west gaat bieden. Vooropgesteld is wel, dat als zuid een vierkaart schoppen zou hebben, dan zou hij meteen 2♠ hebben geboden.

West biedt 2♥ (zwak) noord en oost passen. Ja, moet je ze dan 2♥ laten spelen of geven we 2♠ een kans? En het zijn er maar twee, maar wel de heer en de boer.

Zuid denkt kennelijk langer dan normaal na, maar welke informatie geeft hij aan noord wat noord nog niet wist? Ik denk: weinig.

Omdat zuid in eerste instantie past en pas in tweede instantie de schoppen steunt, weet noord dat de schoppens kennelijk scheef zitten en dat de 1♣ van zuid "echte" klaveren belooft. Noord weet nu ook, dat er een fit in klaveren is, dus neemt hij de 2♠ uit met 3♣. Ook hier denkt hij even na voordat hij dat bod op tafel legt en ook hier gaat er mijns inziens geen informatie over tafel wat zuid nog niet wist.

De 3♥ is voor eigen rekening en dat zou best een goede score kunnen zijn als 3♣ zit.

Ik ben bang, dat in dit geval NZ zodanig met argusogen worden bekeken, dat het minste of geringste foutje direct tot de conclusie leidt dat ze speciale afspraken hebben. Misschien is dat zo, maar in dit geval kan ik me het biedverloop helemaal voorstellen. Wat mij betreft helemaal niets aan de hand.

Siger:

Voor de verandering ben ik het weer helemaal eens met Ron.

Over het bericht dat diverse paren de club hebben verlaten om dit koppel, ligt er de vervelende taak voor het bestuur om met dit paar aan tafel te gaan zitten.

Hoe dat te doen, is een specialiteit van Rob.

Rob:

Van afstand is het altijd lastig, zo niet, onmogelijk, om in te schatten wat werkelijk is gebeurd. We hebben alleen het verslag. De uitleg van Ron is een logische, en zou ook die van mij zijn. En als noord een soortgelijke uitleg gaf, was deze zaak naar mijn idee helemaal niet aan ons voorgelegd. Probleem is dat de noordspeler kennelijk géén afdoend antwoord gaf, en dán kan gemakkelijk argwaan ontstaan.

Verskillende leden zegden hun lidmaatschap op

Als verschillende leden hun lidmaatschap opzegden vanwege dit NZ-paar, had er naar mijn idee al eerder actie ondernomen moeten worden. In het belang van de vertrekkende leden, van de club én van het NZ-paar!

Wanneer een clublid vertrekt vanwege een bepaalde sfeer of spelers, is het van het grootste belang achter de aanleiding daarvan te komen. Met een algemene omschrijving kun je helemaal niets. Iets als: 'Paar X doet aan tafel zeer onaangenaam', is te algemeen. Je zult moeten weten welke concrete handeling of opmerking als onaangenaam wordt gevoeld.

Met andere woorden, als spelers vertrekken door een bepaalde sfeer of spelers, zul je als bestuur daar kort op moeten zitten. Een soort 'exitgesprek', gebruikelijk in het bedrijfsleven, is dan ook voor een bridgeclub van groot belang.

Mijn advies is dan ook om contact op te nemen met de vertrokken leden en te vragen naar hun concrete vertrek reden.

Stel dat dat station is gepasseerd, en je niet weet welk gedrag van het NZ-paar nu precies de vertrekreden zou kunnen zijn, is het goed om toch met dat paar in gesprek te gaan. Omdat je geen concrete reden weet, zal dat vooral een open gesprek moeten worden. Daarmee bedoel ik dat je vooraf nog niet weet welke verandering je op het oog hebt, je wilt vooral inzicht krijgen én geven.

Allereerst nodig je het paar uit voor een gesprek. Daar neem je ook echt de tijd voor. Ruim voor aanvang van een bridgezitting, maar dan wel in een andere ruimte, of na afloop. Niet even snel tussen twee ronden of spellen door. Daarvoor is de zaak veel te ernstig.

Je begint het gesprek met iets als:

'We zitten als club met een groot probleem. Verskillende leden hebben hun lidmaatschap opgezegd, en het enige dat we weten is dat ze dat zouden hebben gedaan door jullie. We probeerden achter de concrete reden te komen, maar die kregen we niet. Dat vinden we niet alleen vervelend voor de club, maar zeker ook voor jullie. We willen graag open en

eerlijk naar jullie zijn; dat is de reden waarom we nu om tafel zitten. En onze eerste vraag is: hebben jullie enig idee waardoor jullie tafelgenoten zich minder prettig zouden kunnen voelen?'

Gevolgd door stilte; geef alle tijd aan paar X om jouw boodschap te verwerken.

Voordeel van dit begin is dat het hele probleem op tafel ligt. Er zijn nu grofweg drie mogelijkheden:

1. Echtpaar X zegt te vermoeden waar de schoen zou kunnen wringen.
2. Echtpaar X heeft geen idee waarmee clubgenoten een probleem zouden kunnen hebben.
3. Echtpaar X is door de boodschap te emotioneel om inhoudelijk te reageren.

Reactie 1 opent de weg naar een gerichte aanpak.

Reactie 2 start een samenwerking tussen het bestuur en echtpaar X om vanaf nu goed op te letten op eventuele spanningen aan de bridgetafel.

Reactie 3 blokkeert een inhoudelijk gesprek. Dit soort problemen is alleen op te lossen zonder hoog oplopende emoties. Als er geen zicht is op snelle emotiereductie, toon je allereerst begrip voor die emoties en maak je een nieuwe afspraak voor een vervolgesprek.

Kun je een onmogelijk te verliezen slag toch verliezen?

Ik speel als leider uit de verkeerde hand voor, en de arbiter wordt geroepen. Die was niet meteen beschikbaar omdat ze zelf zat te spelen. Daarna lost ze het op, en we spelen na wat geharrewar door.

We zitten in de 11 de slag, ik heb nog in handen ♦V en de twee hoogste troeven.

Ruiten wordt voorgespeeld, en rechts van mij ingetroefd, waarop ik in mijn ontstane verwarring overtroef, de laatste troef speel en de vrije ♦V.

Uiteraard een verzaking van mijn onnozele kant.

Hoe nu verder:

Verzaakte slag gemaakt, en daarna nog slagen gemaakt dus twee slagen overdragen.

Echter, altijd maak ik zonder de verzaking, twee slagen van de drie.

Komt dan artikel 71 .2 niet in werking over een slag die niet verloren KAN gaan?

Heel opmerkelijk was ook dat de arbiter van dienst, zelf zat te spelen, daardoor zo laat aan onze tafel kwam dat we één spel niet konden spelen, en die arbiter daar een arbitrale score van 60-40 in ons nadeel voor wilde geven, omdat door ons (?) het laatste spel niet gespeeld kon worden.

Rob:

Helaas is deze vraag niet interessant en zelfs uiterst saai...
De verzaker won de slag met de kaart waarmee hij verzaakte en won daarna nóg minstens één slag. Dus... inderdaad twee slagen overdragen.

Jammer dat je niet één slag wachtte met je verzaking. Een voldongen verzaking in de 12e slag mag namelijk zonder straf worden hersteld.

Als arbiter kun je vanwege deze wel erg zwaar voelende rechtzetting tegen de tegenspelers zeggen dat zij het recht hebben om jou te verzoeken van rechtzetting af te zien. En omdat de meeste bridgers graag willen weten wat hun rechten zijn, zullen ze je daar beslist dankbaar voor zijn... Mochten ze liever afstand nemen van dat recht, dan is dat hun goed recht, en dat mag je dan ook eerlijk vertellen!

Ron:

Nog even een aanvulling:

Artikel 71 is alleen van toepassing na een claim waarvan je achteraf ontdekt een slag te hebben afgestaan die niet verloren kon gaan. Hier is niet geclaimd, dus niet van toepassing.

Artikel 64C ligt meer in de richting, maar helaas geldt dat alleen als de niet overtredende partij onvoldoende schadeloos wordt gesteld. De overtredende partij moet op de blaren zitten.

Als de arbiter zodanig laat aan tafel komt, dat daardoor het spel niet meer gespeeld kan worden, is het absoluut onredelijk om dan maar met G+ en G- te gaan strooien. Waarom de tegenstander dan ineens een G+ krijgt, is mij een raadsel. De arbiter kan drie dingen doen:

- spel als NG noteren (ben ik niet voor)
- Beide paren een G+ (oorzaak van het niet kunnen spelen is niet bij die spelers, maar bij de arbiter)
- Even de klok stil zetten en het spel alsnog laten spelen (mijn voorkeur) Verder een aanbeveling voor de vereniging om meerdere arbiters beschikbaar te hebben op de clubavond. Dan ben je ook minder afhankelijk en kunnen arbiters bij elkaar te rade gaan bij ingewikkelde arbitrages.

Siger:

- Met twee kleine toevoegingen:
- Artikel 71 heeft betrekking op een claim of afstaan van slagen en heeft geen relatie met een verzaking. Helaas dus.
-
- Over de 60-40 score kan ik niet goed oordelen. Als jullie niet verder konden spelen doordat de arbiter lang op zich liet wachten, vind ik een 50-50 of 'niet gespeeld' meer op z'n plaats. Zelfs een 60-60 zou kunnen omdat er geen partij schuldig is aan het niet kunnen spelen.

- De arbiter zou in ieder geval moeten kunnen uitleggen waarom jullie 40% krijgen en de tegenstanders 60%. De overtreding mag daarvan geen reden zijn. De vertraging is volgens het verhaal immers ontstaan door het uitblijven van de arbiter en niet door een overtreding. Dat de arbiter even niet beschikbaar is, daar heeft geen van de paren schuld aan.

In de kroeg...

Tijdens onze kroegendrive in Sittard moest ik een spel arbitreran
In Spel 3 werd na afloop van die bieding geconstateerd dat Oost de
kaarten nog in handen had van spel 2.

Wat had ik hier aan moeten arbitreran ????

Zelf heb ik Oost/west een score van 40% gegeven en nz 60%

Rob:

Ja, tijdens een kroegendrive kan zo iets gemakkelijk gebeuren 😊!

Ik weet niet goed wat ik moet verstaan onder: 'na afloop van die bieding'.

Als oost maar één keer een bieding deed, en alleen zuid ook een biedkaartje pakte, is er nog een (kleine) kans op herstel. Namelijk als oost met de juiste hand dezelfde bieding doet en de juiste hand die actie ook redelijk rechtvaardigt! Redelijk mag je vertalen in een klein beetje aanpassen mag. Als oost met de eerste hand 1SA opende, mag hij dat ook met de tweede hand doen als die hand een puntje onder of boven de grens ligt; uiteraard moet het wel een SA-verdeling zijn! (Artikel 17)

Komt oost met de juiste hand niet door deze controle, of had niet alleen zuid, maar ook west een bieding gedaan, dan komen we met z'n allen uit op jouw rechtzetting.

Daar kun je een passende disciplinaire straf aan toevoegen. Onder passend versta ik dan een rondje geven in de betreffende kroeg. Ja, ook de arbiter geniet dan mee!

Vragensteller:

Na afloop van de bieding bedoelde ik: na 3 x pas, en toen kwam oost tot de ontdekking dat hij nog de kaarten van het vorig spel in handen had 😊.

Rob:

Als het bieden is afgerond en uit minstens twee biedrondjes bestond, zul je voor G+ en G- moeten kiezen.

Maar na:

West geveer en:

West	Noord	Oost	Zuid
Bod	pas	pas	pas

is er nog een kans op hervatting van het spel. Voorwaarde is dan dat ook de juiste hand van oost slecht genoeg is voor een pas...

Óf na:

zuid geveer en:

West	Noord	Oost	Zuid
pas	pas	pas	Bod

Nu is er helemaal geen probleem. Oost mag met de juiste hand doen wat hij wil, waarna het bieden gewoon verder gaat!